

економічні показники АПК, за рахунок зростання якісних та кількісних показників виробництва продукції тваринництва.

Список використаних джерел

1. Палій, А. П. Інноваційні основи одержання високоякісного молока: монографія. Харків : Міськдрук, 2016. 270 с.
2. Могилевский Э. Роботизированное доение вне конкуренции. *Белорусское сельское хозяйство*. Минск, 2013. № 3. С. 75-76.
3. Nanka O., Shigimaga V., Paliy A., Sementsov V., Paliy A. Development of the system to control milk acidity in the milk pipeline of a milking robot. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2018. № 3/9 (93). P. 27-33.
4. Федосеева Н. А., Санова З. С., Ананьева Е. В. Некоторые рекомендации доения коров на роботизированных доильных установках. *Инновации и инвестиции*. 2016. № 12. С. 192-194.

Піддубна Людмила

Д-р с.-г. наук, доцент

Гунтік Тетяна

здобувач

Житомирський національний агроекологічний університет

Житомир, Україна

ВПЛИВ ЛІНІЙНОЇ НАЛЕЖНОСТІ НА ПРОДУКТИВНІ ОЗНАКИ КОРІВ УКРАЇНСЬКИХ ЧОРНО-РЯБОЇ ТА ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНИХ ПОРІД В УМОВАХ БЕЗПРИВ'ЯЗНОГО УТРИМАННЯ

У селекції молочної худоби основним чинником поліпшення існуючих та створення нових типів тварин було і залишається розведення за лініями [1, 2, 3]. Категорія «заводська лінія» набула юридичного статусу в нових редакціях законів та нормативних документів з питань селекції сільськогосподарських тварин в Україні і визначається як група високопродуктивних племінних тварин, що бере початок від одного або декількох видатних родоначальників, відрізняється якісною своєрідністю та успадкувала характерні для родоначальника властивості, які підтримуються цілеспрямованим добором та підбором [4, 5]. Структуризація породи на кремні лінії, що відрізняються за розвитком основних продуктивних ознак, дозволяє отримати у їх межах тварин з досить стійкою спадковістю, обумовленою великою кількістю генів, за зростання гомозиготності до рівня, який не викликає інбредної депресії і зберігає у породі достатній рівень мінливості [6].

Мета проведених досліджень – вивчення основних продуктивних ознак корів-первісток українських чорно- і червоно-рябої молочних порід залежно від лінійної належності в умовах ТОВ «Івниця» Андрушівського району Житомирської області. Ці породи є відкритими популяціями, удосконалюються шляхом відтворного схрещування із бугаями кращих зарубіжних порід, переважно голштинської, тому усі лінії, що

використовуються у господарстві, належать до голштинської породи або є голштинського походження.

Екстер'єрно-конституційні особливості корів вивчали шляхом зважування та взяття промірів статей тіла на 2-3 місяцях лактації. Надій корів за 305 днів лактації визначали за результатами щоденного контролю упродовж перших трьох місяців і щомісячно до закінчення лактації з одночасним визначенням у добових зразках вмісту жиру і білка на приладі „Екомілк КАМ-98.2А”. Відносну молочність обчислювали діленням 4%-ного за вмістом жиру молока, отриманого за 305 днів лактації, на 100 кг живої маси. Відтворну здатність корів вивчали за віком 1-го отелення, тривалістю сервіс-та міжотельного періодів та коефіцієнтом відтворної здатності, розрахованим діленням кількості днів у році на тривалість міжотельного періоду.

Генеалогія обстежених корів-первісток української чорно-рябої молочної породи представлена шістьма лініями : Белла 1667366.74 (8 голів), Елевейшна 1491007.65 (24), К. Франса 32366 (8), Кавалера 1620273 (6), Старбака 352790.79 (34), Чіфа 1427381.62 (28); червоно-рябої – п'ятьма : Белла 1667366.74 (10), Елевейшна 1491007.65 (13), Кавалера 1620273 (13), Старбака 352790.79 (30), Хановера 1629331 (6). Кількість бугаїв-плідників у межах ліній – від 1 до 4.

Встановлено, що корови української чорно-рябої молочної породи різних ліній дещо відрізняються за живою масою та промірами статей тіла. Коливання живої маси складало 489,0-510,4 кг, висоти в холці – 125,4-129,5 см, косої довжини тулуба – 147,3-152,1 см, глибини грудей – 66,0-68,2 см, ширини грудей – 45,6-47,4 см, обхвату грудей – 194,6-201,0 см. В усіх випадках максимальними параметрами характеризуються первістки лінії Чіфа, мінімальними – лінії Белла за невірогідної різниці.

За показниками молочної продуктивності первістки української чорно-рябої молочної породи різних ліній відрізняються суттєвіше. Надій коливається в межах від 3852 (лінія Белла) до 4416 кг (Чіфа), жирномолочність – від 4,16 (Кавалера) до 4,33 % (Чіфа), білковомолочність – від 3,24 (Кавалера) до 3,31 % (Старбака), продукція молочного жиру – від 163,9 (Белла) до 191,2 кг (Чіфа), продукція молочного білка – від 125,4 (Белла) до 145 кг (Старбака), відносна молочність – від 838,1 (Белла) до 942,6 кг (Старбака). Отже, за молочною продуктивністю найкращими є корови ліній Старбака і Чіфа (між ними немає вірогідної різниці за жодним показником), найгіршими – лінії Белла ($P < 0,001$).

Натомість первістки лінії Белла мають оптимальні параметри відтворної здатності – вік першого отелення 24,4 міс, тривалість сервіс-періоду 102,1 дня, коефіцієнт відтворної здатності 0,95. Названі показники найгірші у корів лінії Кавалера і складають відповідно 28,8 міс; 144,5 дня; 0,85 ($P < 0,001$).

Корови української червоно-рябої молочної породи різних ліній за масометричними параметрами теж відрізняються несуттєво. Жива маса коливається в межах від 499,1 (лінія Старбака) до 508,2 кг (Кавалера), висота в холці – від 126,1 (Елевейшна) до 128,7 см (Белла), коса довжина тулуба – від 149,1 (Елевейшна) до 152,3 см (Хановера), глибина грудей – від 66,2 (Елевейшна) до 68,0 см (Белла), ширина грудей – від 46,1 (Елевейшна) до 47,9 см (Белла), обхват грудей – від 198,1 (Елевейшна) до 201,7 см (Белла). Отже, дещо переважають корови ліній Белла, Кавалера і Хановера, дещо поступаються – ліній Елевейшна і Старбака.

Що стосується молочної продуктивності корів української червоно-рябої молочної породи різних ліній, надій коливається в межах від 4010 (лінія Елевейшна) до 4602 кг (Кавалера), жирномолочність – від 4,27 (Хановера) до 4,34 % (Белла, Елевейшна, Старбака), білковомолочність – від 3,24 (Белла) до 3,29 % (Старбака), продукція

молочного жиру – від 174,4 (Елевейшна) до 197,8 кг (Кавалера), продукція молочного білка – від 130,3 (Елевейшна) до 149,6 кг (Кавалера), відносна молочність – від 869,6 (Елевейшна) до 972,8 кг (Кавалера). Отже, за кількісними показниками молочної продуктивності найкращими є корови лінії Кавалера, найгіршими – ліній Елевейшна і Старбака ($P < 0,001 \dots 0,01$). Якісні показники молочної продуктивності варіюють невірогідно.

За показниками відтворної здатності між первістками різних ліній суттєвої різниці не виявлено. Вік першого отелення коливається в межах від 26,3 (лінія ХанOVERA) до 28,4 міс (Елевейшна), тривалість сервіс-пеіоду – від 103,9 (Белла) до 126,8 дня (ХанOVERA), коефіцієнт відтворної здатності – від 0,89 (ХанOVERA) до 0,94 (Белла).

За результатами проведеного нами однофакторного дисперсійного аналізу вплив лінійної належності на продуктивні ознаки корів-первісток обох порід знаходиться у середньому в межах 7-8 %.

Сила впливу лінійної належності на живу масу первісток української чорно-рябої молочної породи становить 7 %, проміри статей тіла – 6,0, надій – 6,5, жирномолочність – 7,8, білковомолочність – 5,8, відносну молочність – 5,7, показники відтворної здатності – 12,2 %. Вірогідним є вплив на обхват п'ястка, біологічні періоди відтворення та коефіцієнт відтворної здатності.

Сила впливу лінійної належності на живу масу первісток української червоно-рябої молочної породи становить 10,5 %, проміри статей тіла – 8,7, надій – 13,0, жирномолочність – 4,2, білковомолочність – 7,0, відносну молочність – 9,9, показники відтворної здатності – 4,9 %. Вірогідним є вплив на глибину і ширину грудей та надій.

Список використаних джерел

1. Кисловский Д. А. Избранные сочинения. Москва : Колос, 1965. 536 с.
2. Эйсер Ф. Ф. Теория и практика племенного дела в скотоводстве. Київ : Урожай, 1981. 191 с.
3. Буркат В. П., Полупан Ю. П. Генезис понять і методів та сучасний селекційний контекст розведення тварин за лініями. *Розведення і генетика тварин*. Київ : Аграрна наука, 2005. Вип. 38. С. 3–36.
4. Програма селекції української чорно-рябої молочної породи великої рогатої худоби на 2003-2012 роки / за ред. В. П. Бурката, М. Я. Єфіменка. Київ, 2003. 83 с.
5. Положення щодо проведення апробації та реєстрації селекційних досягнень у тваринництві, затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 02.07.2012, № 385.
6. Сірацький Й. З. Робота з лініями в сучасних умовах. *Розведення і генетика тварин*. 2005. Вип. 38. С. 74–77.

